

Lausunto

16.08.2021

MV/17/05.00.00/2021 1 (3)

Valtioneuvoston kanslia
Snellmaninkatu 1 A
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite VN/5748/2019

Asia **Meripolitiikan toimenpideohjelma**

Valtioneuvoston kanslia pyytää Museoviraston lausuntoa luonnoksesta meripolitiikan toimenpideohjelmaksi.

Toimenpideohjelman valmistelua on ohjannut valtioneuvoston kanslian 10.1.2020 perustama meripolitiikan ohjausryhmä. Sen puheenjohtajana on pääministerin valtiosihteeri ja siinä ovat edustettuina lisäksi UM, SM, PLM, VM, OKM, MMM, LVM, TEM ja YM. Ohjausryhmä on laatinut Suomen meripolitiikan linjausten (VNpp 2019:4) pohjalta meripolitiikan toimenpideohjelman, jolla kehitetään ja koordinoidaan Suomen Itämereltä valtamerille ulottuvaa meripolitiikkaa ja toteutetaan hallitusohjelman meripolitiikkaan liittyviä tavoitteita.

Tavoitteena on kehittää meripolitiikasta selkeä vahvuusalue. Toimenpideohjelman kärkiä ovat merten suojelu, meriklusteri ja merellinen tuotanto. Ohjelma koostuu toimista ja niitä konkretisoivista toimenpiteistä, jotka yhdessä pyrkivät toteuttamaan meripolitiikan linjauksia sekä toimeenpanemaan EU:n meripolitiikkaa soveltuvin osin. Toimenpiteisiin on pyritty saamaan selkeät tavoitteet, aikataulu sekä tarvittavat resurssit ja muut mahdolliset rahoituslähteet.

Museovirasto on lausunut aikaisemmin Suomen meripolitiikan linjauksista (15.11.2018, MV/28/05.00.00/2016). Lausunnossaan virasto korosti mm. riittävästi tunnistetun, suojellun ja hyvin hoidetun kulttuuriympäristön roolia virkistyskäytössä sekä sinisessä kasvussa. Samalla tuotiin esiin digitaalinen kulttuuriympäristötieto (www.kyppi.fi) yhtenä meritiedon osa-alueena. Lisäksi todettiin tarve ratifioida UNESCO:n vuoden 2001 yleissopimus vedenalaisen kulttuuriperinnön suojelusta. Tämä edistäisi Suomen tunnettavuutta merien ja valtamerien suojelijana myös kulttuuriperinnön osalta.

Seuraavissa toimintaohjelman toimenpiteissä on erityisesti yhtymäkohtia Museoviraston työhön:

- Toimenpide 3 (Edistetään globaalin 30%:n mertensuojelutavoitteen hyväksymistä ja tehokasta hallinnointia, linjauksena kansainvälisten valtameriin liittyvien sopimusten toimeenpanon vahvistaminen). Tähän toimenpiteeseen olisi hyvä ottaa mukaan UNESCO:n vuoden 2001 yleissopimuksen ratifiointi.
- Toimenpide 5 (Turvataan merenpohjan hyvinvointi kaivannaistoimintaa koskevalla sääntelyllä), jossa mm. parannetaan merenpohjaan liittyvää tietopohjaa. Tässä toimenpiteessä olisi luontevaa liittää mukaan tietoa mm. historiallista laivahylyistä ja erityisesti niistä hylyistä, joissa on mahdollisesti ympäristölle vaarallisia aineita.

- Toimenpide 9 (Toteutetaan YK:n merentutkimuksen vuosikymmenen (2021-2030) tavoitteita); Museovirasto on valmistelemassa vedenalaiseen kulttuuriperintöön ja meriarkeologiaan liittyviä merentutkimuksen vuosikymmenen toimia, joiden taustalla vaikuttavat mm. Itämeren alueen kulttuuriperintöyhteistyö sekä Ocean Decade Heritage Network. Kulttuuriperinnön kannalta on oleellista, että myös kulttuuriperintö, meriarkeologia meritieteenä, perinteinen tieto sekä sosiaaliset ulottuvuudet on otettu mukaan merentutkimuksen vuosikymmeneen. On myönteistä, että toimenpiteessä 9 on asetettu tavoitteeksi laatia ehdotus sekä YK:n merentutkimuksen vuosikymmenen toteuttamisesta Suomessa että laatia merentutkimuksen strategia. Museoviraston kannalta tavoitteille on hyväksi, että kumppanina on myös OKM, jonka alla virasto toimii.
- Toimenpide 13 (Parannetaan meren käytön kestävyttä merialuesuunnittelun keinoin). Yksi Suomen merialuesuunnittelun teemoista on kulttuuriperintö ja sen kestävä käyttö mm. matkailussa ja virkistyksessä. Museovirasto on aktiivinen Suomen merialuesuunnittelussa sekä viranomaisena että BalticRIM-hankkeen (kulttuuriperinnön integrointi merialuesuunnitteluun) kumppanina. Myös omassa työssään virasto pyrkii edistämään kestävästä kulttuuriperintömatkailua.
- Toimenpide 14 (Parannetaan vedenalaisen kartoituksen osaamista globaalisti). Todettakoon, että myös Museovirasto tutkii, dokumentoi ja kartoittaa merenpohjaa sekä testaa ja kehittää osaltaan meriarkeologian menetelmiä (esim. hylkyjen 3D-mallintaminen, vedenalainen UWIS-paikannusjärjestelmä).
- Toimenpiteet 41, 42 ja 43 (Kehitetään kestävästä merellistä matkailua ja virkistyskäyttöä, Parannetaan rannikkoja saaristoalueiden matkailupalvelujen saavutettavuutta ja digitalisoidaan matkaketjuja, Kannustetaan kansainväliseen matkailuyhteistyöhön ja hanketoimintaan). On hyvä, että mukana ovat mm. saaristo- ja rannikkokulttuuri sekä merenlainen kulttuuriperintö, joiden kestävä käyttö on myös viraston tavoitteena (esim. BALTACAR-hanke, jossa edistettiin vedenalaisten sukelluspuistojen rakentamista, BalticRIM-hankkeen sukeltajatutkimus). Myös kestävä sinisen kasvun mittarit ovat ajankohtainen teema. Vedenalaisien kohteiden saavutettavuutta voidaan parantaa myös mm. virtuaalisilla esityksillä. Euroopan neuvoston kulttuurireitteihin on toivottu lisää merellisiä ja vedenalaisia kohteita erityisesti Itämeren alueelle. Tähän kysyntään vastaaminen voisi tarjota hyvän idean tuleville kansainvälisille yhteishankkeille. Museoviraston kannalta tavoitteille on hyväksi, että toimenpiteessä 43 kumppanina on myös OKM, jonka alla virasto toimii.

Museovirastossa jäädään odottamaan kiinnostuneina ja valmiina yhteistyöhön mm. tulevia sumalaisia ja kansainvälisiä toimia, tapahtumia ja hankkeita liittyen erityisesti valtameren vuosikymmeneen sekä kestävästä merelliseen matkailuun.

Osastonjohtaja

Mikko Härö

Intendentti

Sallamaria Tikkanen

